

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 222/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. E. K., Ž., zastúpenej advokátkou JUDr. T. P., Ž., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36 písm. b) a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 21 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 5/2013-104 z 9. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. E. K. o d m i e t a pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. marca 2013 doručená sťažnosť JUDr. E. K. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou sa domáha vydania tohto nálezu:

„1. Základné práva JUDr. E. K. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 47 Charty

základných práv Európskej únie, čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 21 Charty základných práv Európskej únie, čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 písm. b/ Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Co/5/2013–104 z 09. 01. 2013 v časti potvrdzujúcej uznesenie Okresného súdu Bratislava I č. k. 16C/86/2012–96 z 03. 12. 2012 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Co/5/2013–104 z 09. 01. 2013 zrušuje a prikazuje Krajskému súdu v Bratislave vo veci znova konať a rozhodnúť.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu nahradiť trovy konania...“

1.1 Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka sa žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) po viacnásobnej zmene žalobného návrhu domáhala voči Slovenskej republike

a) určenia, že jej odmeňovanie podľa § 66 ods. 1 až 4, § 67 ods. 1 a 2 a § 71 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v porovnaní s odmeňovaním sudcov Špecializovaného trestného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu, je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania,

b) upustenia od odmeňovania sťažovateľky „v rozpore so zásadou nerovnakého zaobchádzania“ (sťažovateľka zrejme myslela „zásadou rovnakého zaobchádzania“ a v tomto zmysle i okresný súd zmenu jej žalobného návrhu pripustil),

c) zaplata sumy 285 000 € (v prvej alternatíve tohto bodu žalobného návrhu sťažovateľka bližšie nešpecifikuje titul tohto nároku, v druhej alternatíve uplatňuje túto sumu ako „primerané zadostučinenie“),

d) zaplata náhrady nemajetkovej ujmy v sume 10 000 €.

Na (prvú) výzvu okresného súdu sťažovateľka zaplatila súdny poplatok v sume 366 €. Pritom uviedla, že výška súdnych poplatkov pri uplatnení nárokov podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“) je upravená v položke 7d Sadzobníka súdnych poplatkov [príloha k zákonu Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“)]. Podľa uvedenej položky 7d Sadzobníka súdnych poplatkov sa za návrh, v ktorom sa uplatňujú nároky podľa antidiskriminačného zákona, vyberá suma 66 € a k tomu 3 % zo sumy žiadanej nemajetkovej ujmy v peniazoch. Podľa názoru sťažovateľky však jej návrh na zaplatenie 285 000 € je formou uplatnenia reštitučného a satisfakčného nároku podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona, nie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 9 ods. 3 citovaného zákona. Preto je súdny poplatok za túto časť návrhu zahrnutý v paušálnej sume 66 € a 3 % treba vymerať len zo sumy požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy 10 000 € (t. j. 300 €).

Okresný súd následne sťažovateľku vyzval na doplatok súdneho poplatku v sume 16 230,50 €, ktorý určil podľa všeobecnej položky 1 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov ako 6 % zo sumy uplatneného nároku, najviac však 16 596,50 €. Keďže 6 % z 285 000 € je až 17 100 €, okresný súd určil súdny poplatok v maximálnej sume 16 596,50 €, od ktorej odpočítal 366 €, ktoré už sťažovateľka zaplatila.

Takto vyrubený doplatok sťažovateľka z už uvedených dôvodov nezaplatila.

1.2 Okresný súd uznesením č. k. 16 C 86/2012-96 z 3. decembra 2012 konanie v celom rozsahu zastavil kvôli nezaplateniu súdneho poplatku. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 5 Co 5/2013-104 z 9. januára 2013 toto uznesenie potvrdil v časti, ktorá sa týkala žalobného návrhu na zaplatenie sumy 285 000 €, vo zvyšku toto uznesenie zrušil. V odôvodnení dospel v podstate k názoru, že uplatnený nárok na zaplatenie sumy 285 000 € nemožno považovať za reštitučný ani satisfakčný nárok podľa antidiskriminačného zákona, pretože tieto môžu mať len nepeňažnú povahu. Podľa

krajského súdu totiž „z ust. § 9 ods. 3 vety prvej tohto zákona vyplýva, že priznané primerané zadosťučinenie nemusí byť dostačujúce, v ktorom prípade priznáva možnosť domáhať sa aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Situácia, kedy by malo byť primerané zadosťučinenie v peniazoch nedostačujúce, nemôže podľa názoru odvolacieho súdu nastať, keď v takomto prípade plne postačuje jednoduché zvýšenie peňažného zadosťučinenia do zodpovedajúcej (dostačujúcej) výšky (v zmysle návrhu navrhovateľa), čo však na strane druhej vylučuje možnosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle ust. § 9 ods. 3 zákona, ktoré ustanovenie by tak stratilo akýkoľvek zmysel.“. Keď ale nejde o nárok podľa antidiskriminačného zákona, je podľa krajského súdu vylúčené jeho splatenie podľa položky 7d Sadzobníka súdnych poplatkov. Preto súd prvého stupňa „správne v tejto časti vyrubil súdny poplatok v zmysle položky 1 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov ZSP vo výške 6 % zo sumy 285 000 eur, ktorý však už navrhovateľka (sťažovateľka, pozn.) nezaplatila...“ a krajský súd toto uznesenie potvrdil. Vo zvyšnej časti [pozri písmená a), b) a d) v bode 1.1] však sťažovateľka súdny poplatok v sume 366 € zaplatila, preto bolo zastavenie konania okresným súdom nesprávne a krajský súd jeho uznesenie v tomto rozsahu zrušil.

1.3 Proti uzneseniu krajského súdu č. k. 5 Co 5/2013-104 z 9. januára 2013 smeruje sťažnosť sťažovateľky, v ktorej táto opakuje svoje stanovisko k použiteľnosti položiek 7d a 1 Sadzobníka súdnych poplatkov v prerokúvanej veci. Po citácii ustanovení čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36 písm. b), čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru a čl. 1 Protokolu č. 12 k dohovoru, ako aj čl. 21 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie sťažovateľka v sťažnosti uvádza:

„Sťažovateľkou napadnuté rozhodnutie odporcu (krajského súdu, pozn.) nespĺňa kritériá ústavnej konformnosti. Odvolací súd ústavne neprípustným spôsobom obmedzil sťažovateľke prístup k súdu a znemožnil jej súdnu ochranu proti porušovaniu zásady rovnakého zaobchádzania legitímnymi prostriedkami podľa jej úvahy, ktoré jej priznáva osobitný zákon. Postup odvolacieho súdu (ale i súdu okresného) je poznačený svojvôľou a ústavne nekonformným výkladom právnej normy a preto napadnutým rozhodnutím bolo porušené právo sťažovateľky na súdnu ochranu a v dôsledku toho i ďalšie základné práva

priznané Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi, ktoré zakazujú diskrimináciu špecifikované v bode III (kde sú citované všetky už uvedené ustanovenia, pozn.).“

2. Podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, na ktorého prerokovanie ústavný súd nemá právomoc.

2.1 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb, ak namietajú porušenie tam označených práv, ak o nich nerozhoduje iný súd. Predpokladmi prípustnosti sťažnosti podľa citovaného ústavného článku je jednak tvrdenie sťažovateľky, že označeným aktom verejnej moci došlo k porušeniu jej základného práva zaručeného ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, a jednak neexistencia iného súdu, ktorý tomuto právu môže pred uvedeným aktom verejnej moci poskytnúť (alebo už poskytol) ochranu.

Ústavný súd už vo svojej judikatúre pripustil, že zastavenie konania bez zákonného dôvodu môže predstavovať zásah do základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy [porov. IV. ÚS 62/03, č. 185/2003 Zbierky nálezov a uznesení ústavného súdu (ďalej len „Zb. ÚS“)]. Keďže podľa § 10 ods. 2 písm. e) zákona č. 71/1992 Zb. súd nezastaví konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku v prípadoch, že žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona, mohlo by v prípade, že je skutočne správny názor sťažovateľky, ísť v prerokúvanej veci skutočne o zastavenie konania bez zákonných dôvodov.

V prerokúvanej veci rozhodovali sudy podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý sa podporne použije aj na konanie o súdnych poplatkoch (§ 14 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.). Ustanovenie § 237 písm. f) OSP potom pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi postupom súdu odňala

možnosť konať pred súdom. Z judikatúry všeobecných súdov (porov. napr. R 50/1997) vyplýva, že za odňatie možnosti konať pred súdom sa považuje aj zastavenie konania o návrhu účastníka kvôli nezaplateniu súdneho poplatku, hoci povinnosť účastníka takýto súdny poplatok zaplatiť neexistuje. Taktiež zo sťažovateľkou citovaného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 155/2011 zo 14. marca 2012 vyplýva, že dovolací súd v takomto prípade (zastavenie konania kvôli nezaplateniu súdneho poplatku) vecne skúma, či na strane účastníka skutočne existovala povinnosť daný súdny poplatok zaplatiť alebo nie. Ustanovenie § 243b ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 OSP potom poskytuje najvyššiemu súdu ako dovolaciemu súdu účinné prostriedky, ktorými môže odstrániť negatívne dôsledky zásahu do práv sťažovateľky v podobe zastavenia konania o jej návrhu kvôli nezaplateniu súdneho poplatku.

Z uvedeného je zrejmé, že o porušení a ochrane základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ku ktorému malo dôjsť zastavením konania o jej žalobe napadnutým uznesením krajského súdu, mohol a mal podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP a v súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy rozhodovať iný (dovolací) súd, a to na základe dovolania sťažovateľky. Právomoc tohto súdu však vylučuje, aby o nich mohol rozhodovať ústavný súd (zhodne už III. ÚS 168/02, č. 150/2002 Zb. ÚS, ale tiež III. ÚS 183/2012).

2.2 Z obsahu sťažnosti zhrnutého v bode 1.3 tohto uznesenia vyplýva, že sťažovateľka namietala predovšetkým porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie ostatných práv uvedených v petite sťažnosti sťažovateľka namietala v podstate len ako dôsledok zastavenia konania kvôli nezaplateniu súdneho poplatku, teda (akcesoricky) ako následok zásahu do práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Podľa toho, čo už bolo uvedené v bode 2.1, však mohol najvyšší súd na základe dovolania sťažovateľky tento zásah odstrániť zrušením napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie tomuto súdu, čím by sa bol odstránil aj zásah do všetkých ďalších práv uvádzaných sťažovateľkou. Preto platia závery vyslovené v bode 2.1 primerane aj pre všetky ostatné

práva, ktorých porušenie sťažovateľka namietala v petite svojej sťažnosti (porov. bod 1 tohto uznesenia).

4. Z uvedených dôvodov senát ústavného súdu na neverejnom zasadnutí sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde) odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2013